

Prevenció de riscos en l'exercici de potestats públiques durant la crisi de la COVID-19

Recordatoris, recomanacions i recursos per al foment de la integritat

La pandèmia de COVID-19 ha generat una situació de crisi excepcional. Els governs estatal, autonòmics i locals hi han respost amb mesures extraordinàries per frenar l'expansió de la malaltia i garantir la capacitat del sistema sanitari d'oferir una resposta adequada. Aquestes mesures han inclòs el distanciament social, el confinament de la població, la reducció de la mobilitat així com les restriccions a l'activitat de molts sectors econòmics (turisme, lleure, esports...). Malauradament, aquestes mesures han comportat també l'aturada dels negocis de cara al públic, la desacceleració econòmica, un sobtat augment de l'atur i, consegüentment, un agreujament de les dificultats socials per fer front a les despeses més bàsiques, que perjudica especialment als col·lectius més vulnerables.

Aquesta situació ha generat un considerable increment de les necessitats de la societat i, per tant, també de les necessitats dels ens públics d'adquirir amb rapidesa subministraments, serveis i obres per a respondre-hi adequadament. Els ingents recursos públics que ja s'estan mobilitzant i que encara caldrà destinar per a recuperar-nos d'aquesta crisi **obliguen els poders públics a extremar la diligència en una administració íntegra d'aquests fons extraordinaris**, tenint present que està en joc la preservació dels drets de les persones, particularment d'aquelles més desfavorides.

L'Oficina Antifrau de Catalunya és conscient de la complexitat de gestionar aquesta crisi sanitària, econòmica i social; de la dificultat de prendre decisions amb rapidesa, en un context d'incerteses i de greus conseqüències per a la ciutadania. Tanmateix, com a institució específicament dirigida a preservar la transparència i la integritat de les administracions i del personal al servei del sector públic, així com a prevenir l'ús o la destinació il·legals de fons públics o qualsevol altre profitament irregular derivat de conductes que comportin conflicte

d'interès o l'ús de la posició o càrrec públic en benefici privat, l'Oficina pública aquest document adreçat als poders públics que estan exercint competències en la gestió de la crisi de la COVID-19 a Catalunya.

En les següents pàgines, es recullen alguns **recordatoris** (primer apartat), **recomanacions** (segon apartat) i **recursos** (tercer apartat) **per a preservar la integritat de l'actuació pública**, amb vocació constructiva, sensibilitzadora i orientadora.

1. Per què la situació actual incrementa els riscos de frau, corrupció i malbaratament de recursos en el sector públic

Els riscos de corrupció, frau i altres irregularitats en l'exercici de potestats públiques no desapareixen durant crisis com la que estem vivint. Ben al contrari, les vulnerabilitats inherents a l'exercici del poder públic s'accentuen degut a què, als incentius i oportunitats habituals de riscos per a la integritat en les decisions i actuacions públiques, ara s'hi afegeixen de nous o bé s'amplien per la confluència de diversos factors.

1. **El substancial volum de recursos públics** destinats a frenar la pandèmia de COVID-19 i a alleujar la consegüent crisi social i econòmica. Aquesta elevada quantia dels fons mobilitzats¹ pot generar **incentius** per a persones o organitzacions decidides a extreure'n profit privat d'aquesta situació excepcional i plena d'incerteses.
2. **La rapidesa amb què cal actuar i obtenir resultats.** En pro de l'eficàcia, els ens públics poden activar mecanismes² i formes de tramitació administrativa excepcionals (urgència, emergència) que incrementen les **oportunitats** d'actes irregulars, fraudulents o corruptes, donat que comporten:
 - un **afebliment dels sistemes ordinaris de supervisió i control** de l'actuació pública;
 - una **disminució dels nivells de transparència de la tramitació administrativa** (opacitat *ex-ante* i *durante*);
 - una **postergació del grau adequat de retiment de comptes** per les decisions i actuacions adoptades, o fins i tot,
 - un **relaxació dels sistemes de formalització de les decisions** públiques, atès que la normativa preveu fins i tot l'adopció de decisions i pactes orals que caldrà documentar *a posteriori*.

¹ A finals de març de 2020, el Govern de l'Estat havia anunciat ja la mobilització de 200.000 milions d'euros per a pal·liar aquesta crisi i la Generalitat, 1.800 milions. Aquestes xifres podrien veure's incrementades amb recursos addicionals de la Unió Europea, així com pels que puguin mobilitzar els ens locals.

² Mecanismes de regulació, de contractació, de subvenció, de selecció de personal, de recaptació d'impostos...

3. **L'increment de la demanda mundial de subministraments o serveis requerits** per tots els països afectats per la COVID-19. Les afectacions en la disponibilitat d'alguns recursos, condicionada per l'augment de demanda, però també per les restriccions imposades per a dur a terme amb normalitat moltes activitats econòmiques generen **incentius** per a abusos comercials o conductes anticompetitives en els mercats. S'incrementen, així, els riscos relacionats amb ineficiències en el proveïment de subministraments, serveis i obres.
4. **Les mancances preexistents en la regulació de l'activitat de lobby**, que exacerben les **oportunitats** d'influència indeguda en les decisions públiques, en particular les relatives a la nova regulació emesa durant l'estat d'alarma i a les decisions adoptades per a la distribució de recursos limitats.
5. **La desigual capacitat dels col·lectius més vulnerables o damnificats** per aquesta crisi **de posar-se d'acord, articular les seves necessitats i comunicar-les als poders públics**. Això crea **oportunitats** de priorització socialment qüestionable de les decisions i actuacions públiques i pot arribar a posar en risc el contingut d'aquells drets més estretament vinculats a l'essència de les persones: **els drets humans**. La preservació de la vida, la prevenció i l'alleujament del patiment i la protecció de la dignitat humana han de ser els valors, els motors de les actuacions públiques en temps de pandèmia.

L'increment dels incentius i les oportunitats de posar en risc la integritat de les decisions i actuacions públiques en situacions de crisi com l'actual és, per tant, inqüestionable. Entre els precedents globals, recordem els conflictes d'interès i els suborns lligats al programa Petrolí per aliments (*Oil-for-Food Programme*) de Nacions Unides o el desviament dels fons de cooperació per a la reconstrucció d'Haití després de l'huracà Gordon.

Les pèrdues de recursos públics són sempre greus, tant per als governs com per a la societat. Però en moments com l'actual, aquestes pèrdues "poden marcar la diferència entre la vida i la mort, aliments sobre la taula o fam, un sostre sota el qual aixoplugar-se o *sensellarisme*"³.

2. Recomanacions de l'Oficina Antifrau als poders públics de Catalunya en temps de pandèmia

L'experiència comparada ens demostra que els països amb alts nivells de confiança ciutadana en les seves institucions tenen més facilitats perquè les decisions adoptades pels seus poders públics en condicions difícils siguin enteses i rebin el suport social. Això, al seu torn, en facilita l'èxit i incrementa la legitimitat del sistema democràtic.

³ Extracte de la *carta* de Transparència Internacional al Directori Executiu del Fons Monetari Internacional demanant la transparència i retiment de comptes sobre els fons COVID-19.

En circumstàncies excepcionals com la present, la transparència i la preparació per al posterior retiment de comptes poden actuar com a agents compensadors o equilibradors del menor grau d'exigència durant els processos decisoris. Per això, aquests principis vertebrèn les recomanacions següents, tant per al present més immediat com per al futur.

Recomanacions immediates

1. Reforçar l'ètica i els valors del sector públic

L'Oficina Antifrau recomana als màxims responsables de cada ens públic que:

- **Recordin** a totes les persones que serveixen a la seva institució, **de forma explícita, que les circumstàncies actuals incrementen els riscos d'irregularitats, frau i corrupció** en les actuacions públiques de la seva competència i **emfasitzin els estàndards d'integritat** que cal mantenir i les línies vermelles que no es poden travessar.
- Vetllin perquè la conducta de les persones que integren la cadena de comandament sigui coherent amb els estàndards ètics anteriorment esmentats. **L'exemplaritat de la conducta dels comandaments i alts càrrecs** dels ens públics és essencial per garantir el to ètic institucional.
- **Adeqüin els estàndards ètics existents** (codis, protocols, recomanacions, guies) **a les circumstàncies específiques d'aquesta crisi**. La imprevisibilitat de la pandèmia i de la seva evolució demanen un esforç d'adaptabilitat contínua en la presa de decisions. Convé fer una revisió de com s'adeqüen les eines d'orientació ètica habituals a la situació actual. Això pot requerir afegir algun criteri o principi que potser no s'havia tingut en compte fins al moment o bé modificar-ne la prioritat.
- **Designin referents ètics institucionals**; persones o comitès a qui el personal es pugui adreçar en cas de dilemes sobre l'actuació èticament adequada. El referents ètics són una eina d'acompanyament a la presa de decisions d'eficàcia contrastada. A Catalunya, funcionen a alguns àmbits professionals específics com, per exemple, el sanitari (Comitè de Bioètica de Catalunya) o l'assistencial (Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya)⁴. D'aquí la conveniència d'estendre aquesta eina a tot el sector públic.
- **Articulin canals interns segurs** per reportar conductes impròpies i n'esperonin l'ús adequat i de bona fe.

⁴ Podeu consultar un llistat de comitès ètics a la [Xarxa de Comitès d'Ètica de Catalunya](#).

2. Crear espais específics COVID-19 dins els portals de la transparència intel·ligibles per a qualsevol persona

L'Oficina Antifrau recomana a tots els ens públics que creïn, dins els seus portals de transparència, un espai específic COVID-19 per facilitar un accés senzill i una visió de conjunt de tota la informació relacionada amb la resposta a aquesta crisi.

No es tracta de limitar aquest espai a les dades sanitàries que ja s'estan oferint o al mer llistat de normativa aprovada, sinó de mostrar tota la informació relacionada amb l'actuació pública subsegüent: quantia, origen i gestió dels fons públics destinats a la crisi, activitat de contractació, etc. Bona part dels continguts recomanats s'especifiquen, de fet, en les recomanacions que segueixen.

L'organització i la presentació de la informació d'aquest espai ha de facilitar el retiment de comptes a la ciutadania i l'escrutini tant de la societat civil organitzada com dels mitjans de comunicació. Això no és possible si la informació no està disposada de forma intuïtiva i entenedora per a tot tipus de persones, independentment de la seva formació i les seves capacitats.

3. Extrepar la motivació i la transparència i garantir la traçabilitat de la regulació aprovada durant l'estat d'alarma

La regulació d'emergència implica un trasbalsament de poder a mans de l'executiu, com ens ha recordat el Grup d'Estats contra la Corrupció del Consell d'Europa. En aquesta situació, resulta imprescindible que el sistema de pesos i contrapesos democràtics es reequilibri; que les altres branques del poder, les institucions de supervisió i control, els mitjans de comunicació i la societat civil organitzada estiguin amatents per complir els seus respectius rols.

L'Oficina Antifrau recomana al Govern de la Generalitat i a les corporacions locals que, en l'exercici de les seves potestats reguladores:

- **Motivin de forma suficient i adequada tot el contingut objecte de regulació.** La manca d'una deguda motivació pot generar dubtes tant sobre la necessitat de determinades mesures limitadores de drets i llibertats individuals i col·lectius —sobretot d'aquelles prou allunyades de les necessitats més immediates—, com sobre l'objectivitat o imparcialitat de mesures que afavoreixen o discriminen determinats col·lectius. En aquests casos, l'ombra de potencials influències indegudes en les decisions públiques pot esvair-se amb una adequada motivació i transparència de les dades objectives o dels precedents documentats que han dut a triar determinades opcions.
- **Publiquin els informes previs** emesos per les unitats tècniques responsables de cada àmbit material, pels òrgans o les unitats encarregades de l'assessorament jurídic i la fiscalització econòmica. En cas de desoir les indicacions o els reparaments manifestats per aquells,

resulta indispensable motivar les raons que han dut als poders reguladors a mantenir aquelles disposicions.

- **En garanteixin la traçabilitat** (petjada normativa). Cal, per tant, documentar adequadament els processos decisoris, les persones físiques i jurídiques que hi han intervingut i els canals emprats per fer-ho amb l'objectiu d'oferir un adequat retiment de comptes un cop acabat l'estat d'alarma.

4. Vetllar per l'assignació transparent i eficient del fons públics

La normativa vigent estableix ja obligacions de publicitat pel que fa a qualsevol actuació que impliqui destinar fons públics a l'atenció de necessitats derivades de la crisi, també les necessitats internes dels ens públics per adaptar-se a la gestió de la crisi. Addicionalment, l'Oficina Antifrau recomana als ens públics responsables de decidir, dissenyar i implantar aquestes actuacions que:

- **Incloguin en l'espai COVID-19** dels respectius portals de transparència **la informació sobre totes les actuacions o programes destinats a atendre necessitats:** subvencions, ajuts i prestacions de qualsevol naturalesa, transferències... La disposició i el contingut d'aquesta informació ha de ser fàcilment accessible i comprensible per als potencials beneficiaris. A més, ha d'incorporar tots els documents que justifiquin el procés de presa de decisió.
- **Vetllin perquè els criteris d'elegibilitat** per ser beneficiaris o receptors de fons públics **siguin clars, objectius i transparents.** Ateses les necessitats creixents i els recursos limitats, el potencials beneficiaris d'ajuts públics han de poder conèixer el perquè dels criteris establerts i tenir certesa sobre quines necessitats podran cobrir amb aquells fons i durant quin període. A més, la **motivació** acurada de cada criteri evita sospites d'arbitrarietats o de manca d'objectivitat i imparcialitat.
- **Garanteixin la visibilitat de l'origen de tots els fons,** tant si són públics, com si provenen d'aportacions de la ciutadania; per exemple, els procedents d'iniciatives populars de recaptació de fons per a la recerca de la malaltia o de suport als centres sanitaris, que mereixen la màxima transparència i retiment de comptes des del primer moment. Així mateix, cal transparència i retiment de comptes de les partides pressupostàries que es vegin afectades per reassignacions de recursos.
- **Vetllin per la coordinació i l'ús eficient dels fons públics.** Atès el sistema de distribució de competències actual, l'atenció de les necessitats derivades de la crisi exigeix actuacions de tots els ens del sector públic català, cadascun en el marc de les respectives competències. Per evitar actuacions que puguin comprometre l'ús eficient de fons limitats, és convenient que les institucions ponderin la totalitat dels interessos públics implicats; que tinguin cura que les actuacions pròpies siguin coherents amb les dels altres ens públics amb competències en la

matèria i que procurin compartir recursos en la mesura que sigui possible.

5. Garantir que la celeritat no minvi la transparència ni la idoneïtat de la contractació pública

Sens perjudici de les obligacions de publicitat exigides per la normativa vigent, l'Oficina Antifrau recomana a tots els ens públics que necessitin proveir-se de subministraments, serveis i obres no previstos en els seus plans de contractació anual, perquè han aparegut com a conseqüència de la crisi sanitària, social i econòmica, que:

- **Vetllin perquè no s'aprofiti l'actual estat d'alarma per contractar, en condicions de menor transparència, concurrència i lliure competència,** subministraments, serveis i obres necessaris però **no relacionats directament amb la crisi o amb les seves conseqüències.**
- **Incloguin** en l'espai COVID-19 dels portals de transparència **l'accés a una visió conjunta i acumulada de tots els contractes tramitats per emergència,** tot especificant almenys el tipus i objecte del contracte, la justificació de la necessitat de contractar, la durada, l'adjudicatari i l'import d'adjudicació. Es recomana extremar la diligència en facilitar i actualitzar aquesta informació, per possibilitar el retiment de comptes a la ciutadania i l'escrutini dels mitjans de comunicació i la societat civil organitzada.
- **Incloguin** en l'espai COVID-19 dels portals de transparència **l'accés a una visió conjunta i acumulada dels contractes adjudicats sense publicitat** (menors i negociats), tot especificant-ne, almenys, el tipus i objecte del contracte, la justificació de la necessitat de contractar, la durada, l'adjudicatari i l'import d'adjudicació. Novament es recomana extremar la diligència en facilitar i actualitzar aquesta informació en pro del retiment de comptes a la ciutadania i l'escrutini dels mitjans de comunicació i la societat civil organitzada.
- En cas que la contractació d'emergència tingui caràcter verbal, **documentin l'adjudicació i formalització dels contractes** i compleixin les exigències de publicitat i transparència necessàries.

6. Donar exemple de transparència i retiment de comptes en la gestió dels recursos humans necessaris durant la crisi

En un context en què s'estan imposant mesures tan exigents a tota la societat, complir les normes no és suficient. Els ens públics hem d'oferir un plus extra jurídic d'autoexigència ètica i esdevenir l'exemple d'allò que s'està demanant. La ciutadania ha de percebre que els esforços de distanciament social, confinament, teletreball i d'altres mesures que afecten de forma tan important el funcionament dels centres de treball també s'exigeixen i apliquen en el sector públic.

Per això, l'Oficina Antifrau recomana a tots els ens públics que:

- **Incorporin** a l'espai COVID-19 dels portals de transparència **els plans de contingència aprovats**, amb el major detall possible sobre la **dotació de recursos humans**, el sistema de **teletreball o presència** que s'hagi establert i, si és el cas, el personal nomenat com a **funcionari interí o contractat laboral temporal** per suplir aquell personal que hagi causat baixa mèdica o per **reforçar** els serveis públics.
- **Incorporin** a l'espai COVID-19 dels portals de transparència **les mesures de prevenció de riscos laborals activades** per reduir la probabilitat del contagi entre els treballadors presencials i de les **mesures** previstes per **detectar casos positius** i respondre-hi amb la màxima celeritat.

7. Reforçar els òrgans de control intern

Atès l'important volum de recursos públics que la gestió d'aquesta crisi requerirà, l'Oficina Antifrau recomana als màxims responsables dels ens públics que:

- **Transmetin el seu suport explícit a la funció de control**, emfatitzant que la celeritat amb què cal actuar no ha d'anar en detriment del control en l'ús dels fons públics.
- **Vetllin perquè tota la informació sobre la forma de distribuir o gastar els fons públics** destinats a respondre a aquesta crisi **sigui tramesa de forma diligent, completa, clara i suficientment justificada** als òrgans o unitats internes de control.
- **Garanteixin els recursos materials i humans suficients** per als òrgans o unitats de control. La rapidesa amb què s'està actuant és possible gràcies a l'activació de mecanismes i formes de tramitació accelerada que descansen sobre la confiança en la informació aportada pels potencials beneficiaris de fons públics o adjudicatariis de contractes. Això comportarà una important càrrega de feina addicional de verificació i, si s'escau, exigència de responsabilitats, que demana recursos suficients.

8. Crear un mecanisme de coordinació dels ens amb responsabilitats de supervisió sobre l'ús de fons públics durant la crisi COVID19

L'experiència comparada en situacions d'emergència per pandèmia o catàstrofe evidencia la conveniència d'articular mecanismes de vigilància addicional als ja previstos. [Transparència Internacional](#) recomana la **fiscalització en temps real de l'administració dels recursos dedicats a gestionar la crisi**, com a garantia que aquests són emprats efectivament per a cobrir les necessitats que van justificar la seva mobilització i, per tant, que no es vulneren els drets de les persones. Un exemple de mecanisme creat per fer efectiva aquesta recomanació el trobem a Itàlia, on l'Autoritat Nacional Anticorrupció (ANAC) va arribar a un [acord](#) interinstitucional per supervisar en temps real les tasques de reconstrucció després dels terratrèmols de 2016.

En atenció a les esmentades raons, l'Oficina Antifrau recomana que:

- El Parlament impulsi la **creació d'un mecanisme o estructura ad hoc per al seguiment i control de la despesa** vinculada a la contingència de la crisi de la COVID-19. Aquest mecanisme, de composició col·legiada, podria incorporar la Intervenció General de la Generalitat de Catalunya, el Col·legi de Secretaris, Interventors i Tresorers d'Administració Local, la Sindicatura de Comptes, l'Autoritat Catalana de la Competència i l'Oficina Antifrau. Això permetria aglutinar el coneixement expert de les institucions de control intern i extern, així com el dels organismes independents encarregats de preservar la transparència, la integritat i la competència. L'actuació d'aquest mecanisme hauria d'estendre's entre el moment de declaració de l'estat d'alarma i el temps en què les accions d'administració dels recursos produeixin efectes, més enllà de la finalització de l'esmentat estat.
- Aquest mecanisme **iniciï amb caràcter immediat** les seves tasques de supervisió amb els mecanismes d'intervenció i control que consideri adequats.
- Els **informes resultants** de les tasques de supervisió siguin objecte de **publicitat** en l'espai COVID-19 recomanat, en temps real.

Recomanacions de futur

9. Avaluar l'eficàcia i eficiència de les polítiques públiques per a la gestió de la crisi

Un cop superada la fase més crítica de la crisi sanitària, quan la urgència de les decisions més immediates o estratègiques hagi minvat, l'Oficina Antifrau recomana al Govern de la Generalitat que:

- Dugui a terme una **avaluació exhaustiva, objectiva i imparcial de les polítiques públiques adoptades per gestionar aquesta crisi**: objectius fixats; actuacions dutes a terme; recursos materials, econòmics i personals destinats (*inputs*) així com el criteris de distribució i prioritització emprats; resultats previstos; resultats obtinguts (*outputs*); impacte sobre la salut pública, el mercat laboral, els col·lectius vulnerables... (*outcomes*) i recomanacions de millora.
- Atesa la importància dels resultats d'aquesta avaluació, **publiqui l'informe de resultats i s'ofereixi al retiment de comptes** en seu parlamentària.

10. Garantir una auditoria externa àmplia i completa dels fons destinats a gestionar la crisi de la COVID-19

L'Oficina Antifrau recomana al Parlament de Catalunya que insti la Sindicatura de Comptes a fer un auditoria específica, àmplia i completa dels recursos destinats a respondre a la crisi sanitària, social i econòmica, amb especial prioritat als àmbits de salut, contractació pública, activitat de foment i infraestructures.

11. Desplegar un marc normatiu eficaç per protegir les persones alertadores

Quan tots els esforços, els recursos i les habilitats de què disposa l'Administració pública es posen al servei de revertir els efectes de l'emergència, el frau o la corrupció resulten encara més insuportables per insolidaris.

És important que les persones que tinguin indicis d'actes o conductes irregulars puguin alertar les autoritats que, d'altra manera, difícilment arribarien a tenir-ne coneixement. Aquestes persones alertadores mereixen ser protegides, enfront qualsevol represàlia, per haver actuat en defensa de l'interès general.

La denúncia com instrument de detecció s'ha revelat especialment útil en els casos de riscos per a la salut. És, per tant, especialment **necessari que es transposi amb promptitud** la Directiva europea per a la protecció de les persones informants (2019/1937), norma de mínims, i es desplegui un marc normatiu eficaç per garantir alternatives segures al silenci.

12. Enfortir el control polític sobre la gestió de la crisi COVID-19

Un control polític responsable i constructiu enforteix la confiança ciutadana en els poders públics, en particular, i en la democràcia en general. Per això, l'Oficina Antifrau recomana:

- **Al Parlament de Catalunya**, que constitueixi una comissió d'estudi específica, que incorpori especialistes en les matèries objecte d'actuació pública, per analitzar i fer un seguiment de la gestió política de la crisi duta a terme pel Govern de la Generalitat durant la pandèmia de COVID-19. Els informes elaborats com a resultat d'aquest seguiment haurien d'incloure propostes de millora de la gestió i la comunicació polítiques. La tramesa d'aquests informes al Govern de la Generalitat hauria de garantir que els òrgans responsables de revisar i millorar els plans de prevenció i contingència d'eventuals pandèmies de característiques similars puguin estudiar-los i integrar-los per prevenir la reiteració dels dèficits identificats durant la gestió política de la crisi actual.
- **Als plens de les corporacions locals**, que acordin la creació de sengles comissions per estudiar i fer el seguiment de la gestió política local d'aquesta crisi. Els informes elaborats com a resultat d'aquest

seguiment haurien d'incloure propostes de millora de la gestió i la comunicació polítiques.

13. Millorar la regulació de l'activitat de *lobby*

El risc d'influència indeguda o, fins i tot, de captura de polítiques públiques es veu agreujat en contextos de pandèmies o catàstrofes. En aquests casos, resultat fonamental garantir la transparència, la igualtat d'oportunitats i la integritat en l'exercici de tota activitat de *lobby*.

Per això, l'Oficina Antifrau demana el compromís dels grups polítics amb representació parlamentària per **impulsar una millora substancial de la regulació de l'activitat dels grups d'interès.**

Tot i no ser l'únic pilar del sistema nacional d'integritat que encara presenta greus dèficits⁵, en escenaris tan greus com l'actual, les mancances de la regulació actual amplien les **oportunitats per a la materialització d'influències indegudes sobre les decisions públiques.** I en escenaris de crisi econòmica i social com les que ja s'estan preveient, reformes com aquesta són importants per fonamentar la confiança ciutadana en la imparcialitat i l'objectivitat de l'actuació pública.

3. COVID-19 i recursos de l'Oficina Antifrau al servei dels ens públics

L'Oficina Antifrau ofereix els següents recursos per al foment de la integritat i la prevenció dels riscos de corrupció, frau i irregularitats en l'actuació pública de resposta a aquesta crisi.

- **Documentació i eines sobre prevenció de riscos.** En l'àmbit de la contractació pública, l'Oficina ha publicat informació i eines sobre la gestió dels riscos per a la integritat, una catàleg de riscos en la contractació i diversos documents sobre els factors de risc més habituals sobre els quals cal actuar preventivament. Així mateix, les *Propostes de l'Oficina Antifrau per a una política d'integritat a Catalunya* recullen fins a 45 recomanacions en 15 àmbits d'actuació pública.
- **La bústia de denúncies anònimes**, que garanteix la confidencialitat i, per a qui ho prefereixi, també l'anonimat, per a alertar d'indicis de conductes que posin en risc el bon ús dels recursos públics o d'abusos de la posició o el càrrec públic en benefici privat. Això, pot incloure qualsevol forma de captura o distorsió de les decisions públiques influïda per interessos privats en benefici personal, amb mètodes que

⁵ Transparencia Internacional España, en la seva avaluació del SNI d'Espanya, va destacar entre les 10 mesures més urgents "Regular la actividad de lobby, de acuerdo a las guías de la OCDE". Vegeu *Sistema de Integridad Nacional de España: Resumen Ejecutivo*.

poden comprendre des de les diferents modalitats de suborn, fins a donacions polítiques opaques, portes giratòries, etc.

- Les **consultes i sol·licituds d'assessorament**, que es poden plantejar a través de la bústia electrònica prevencio@antifrau.cat.

Conclusions

En moments extraordinaris com els actuals, la ciutadania està patint pèrdues, afectacions i privacions vitals importants. Per tal que les decisions i recomanacions dels poders públics tinguin l'efecte reparador esperat, requereixen el màxim suport i seguiment socials; un suport i seguiment impossibles sense **confiança ciutadana**.

Els nivells de confiança ciutadana en els poders públics no eren òptims en el moment en què es va desencadenar la pandèmia; una feblesa que, malauradament, compartim amb altres països del nostre entorn.

Les recomanacions que l'Oficina presenta en aquest document cerquen incrementar aquesta confiança refermant el compromís ètic, la transparència, el control i, més endavant, l'avaluació i el retiment de comptes dels ens públics durant aquesta crisi. Insten els poders públics a explicar ja i en temps real què fan, per quins motius i com. Pretenen afavorir, també, que les institucions de control intern i extern treballin millor i més coordinadament. I finalment, volen comprometre, en acabar l'emergència, una avaluació independent dels resultats de la gestió feta.

L'Oficina Antifrau formula aquestes recomanacions amb el convenciment que adoptar-les constituïria un missatge inequívoc al conjunt de la ciutadania que tota decisió pública pot ser explicada, que cap interès particular ha prevalgut sobre l'interès general.

Barcelona, a 24 d'abril de 2020.

